

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування комунальної установи
Сумської обласної ради Синівський будинок-інтернат
для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю**

08.01.2025

м. Суми, 2025 рік

I. ВСТУП

У межах реалізації проєкту «Регіональні групи національного превентивного механізму», що здійснюється Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з метою апробації моделі автономної роботи громадських моніторів у складі регіональних груп під час здійснення повторних відвідувань національного превентивного механізму до місць несвободи, 08.01.2025 регіональною групою НПМ у Сумській області (далі – РГ НПМ) здійснено повторне відвідування комунальної установи Сумської обласної ради Синівський будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю (далі – установа, заклад, інтернат, будинок-інтернат).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Єжжун Марина Вікторівна, представник громадської організації, керівник регіональної групи НПМ у Сумській області;

Корсун Оксана Василівна, представник громадської організації, член регіональної групи НПМ у Сумській області.

Загальна інформація.

Будинок-інтернат розташований за адресою: вул. Миру, 16 (адміністративний корпус), вул. Миру, 41 (основний корпус), с. Синівка, Роменський район, Сумська область, 42533.

Керівник установи: Семеліт Ольга Василівна.

Відповідно до Положення про комунальну установу Сумської обласної ради Синівський будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю інтернат є стаціонарною інтернатною установою соціального захисту для цілодобового проживання (перебування) та стороннього догляду за особами з інвалідністю, які за станом здоров'я потребують соціальних послуг, соціально-побутового, медичного обслуговування, соціальних послуг і комплексу реабілітаційних заходів та громадянами похилого віку, які потребують стороннього догляду або підтримки в проживанні (далі – підопічні), заснованою на майні спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області, управління якою здійснює Сумська обласна рада через уповноважений орган – голову Сумської обласної ради чи особу, що здійснює його повноваження, та знаходиться у функціональному підпорядкуванні структурного підрозділу з питань соціального захисту населення Сумської обласної державної адміністрації.

Інтернат розрахований на перебування 90 осіб. Всього в установі перебуває 109 підопічних, з яких 64 – чоловіки, 45 – жінки, 39 – особи з інвалідністю, 57 підопічних інтернату – ліжкові хворі, 12 підопічних віднесено до маломобільних груп населення. Усі підопічні закладу є дієздатними особами. 22 підопічних евакуйовані з Комунальної установи Сумської обласної ради «Сумський геріатричний пансіонат для ветеранів війни та праці», 8 підопічним інтернату встановлено статус внутрішньо переміщених осіб.

За 2024 рік в інтернаті померло 32 підопічних. Факт смерті підопічних фіксуються штатним лікарем, ведеться журнал реєстрації смертей.

Штатна чисельність працівників будинку-інтернату у 2024 році складала 67 шт. од., з них 31 – лікарі і медичний персонал (лікар загальної практики сімейної медицини – 0,8 шт. од., лікар-геріатр 0,2 шт. од.; середній медичний персонал – 8 шт. од., молодший медичний персонал – 22 шт. од.).

Установа має ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальностями: організація і управління охороною здоров'я, терапія, а також сестринська справа.

Підопічні забезпечені технічними та іншими засобами реабілітації. Технічні засоби для пересування маломобільних підопічних зберігаються у окремому приміщенні, щоб не захащувати кімнати, і за потреби видаються підопічним персоналом установи. На момент відвідування у коридорах житлових корпусів перебували підопічні, які пересувалися на кріслах колісних та за допомогою ходунків.

Усі підопічні інтернату розподілені до загального та геріатричного відділень.

Територія закладу огорожена та доглянута, наявні лави та бесідки для відпочинку та підопічних (фото 1).

У житлових корпусах закладу облаштовано місця для відпочинку, встановлено телевізори, де підопічні можуть колективно переглядати телепередачі.

Крім того, у інтернаті функціонує бібліотека з сучасним ремонтом (фото 2).

На стінах геріатричного відділення, де проживають переважна більшість ліжкових хворих та маломобільних підопічних, у коридорах наявні горизонтальні поручні для зручності пересування підопічних.

Також у закладі одна санітарно-гігієнічна кімната обладнана з урахуванням потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, а саме: встановлено горизонтальні поручні на стінах та інші пристосування.

Будинок-інтернат має достатній запас продуктів харчування та миючих засобів.

У закладі наявне укриття, яке, відповідно до акту оцінки об'єкта (будівлі, споруди, приміщення) щодо можливості його використання для укриття мешканців комунальної установи Сумської обласної ради Синівського будинку інтернату для громадян похилого віку та інвалідів як найпростішого укриття, складеного комісією у складі: Голова комісії заступник сільського голови Синівської сільської ради; члени комісії: секретар Синівської сільської ради, спеціаліст II категорії провідний фахівець відділу організації профілактичної роботи та заходів цивільного захисту Роменського районного управління Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій в Сумській області, інженер з охорони праці КУ СОР Синівський будинок інтернат

для громадян похилого віку та від 14.03.2023, рекомендоване до використання для укриття, як найпростіше укриття.

Підопічних забезпечено чотириразовим харчуванням, наявне денне та перспективне меню.

Заклад має централізовану систему водопостачання. Опалення інтернату забезпечується завдяки встановленим двом газовим котлам. Температурний режим у житлових кімнатах та інших приміщеннях закладу задовільний. У санітарно-гігієнічних кімнатах закладу та у харчоблоці наявна гаряча вода, підігрівання якої здійснюється електричними бойлерами.

У закладі функціонує швейна майстерня, де здійснюється ремонт одягу для підопічних.

На території закладу функціонує пральний комплекс.

На день відвідування усі підопічні мають укладені декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та отримують медичні послуги, передбачені програмою державних гарантій медичного обслуговування населення у 2024 році, затвердженою постановою Кабінету міністру України від 22.12.2023 № 1394.

Працівниками інтернату здійснюється прибирання у кімнатах підопічних та приміщеннях загального користування.

Приміщення харчоблоку, робочі поверхні та посуд чисті, відсутні неприємні запахи у кухні та в їдальні. Витяжна вентиляція перебуває у технічно справному стані, наявне холодне водопостачання. Гаряче водопостачання забезпечується завдяки встановленим двом бойлерам.

У закладі наявні інформаційні стенди, зокрема про контактні дані Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, місцевого структурного підрозділу з питань соціального захисту населення, Національної поліції України, центрів з надання безоплатної правової допомоги тощо.

Сума витрат на харчування на одну особу на один день в інтернаті складає 97,32 грн, а сума витрат на медикаменти на одну особу на один день складає 4,67 грн.

У власності інтернату наявні 2 легкові автомобілі.

Під час відвідування групою РГ НПМ проведено особисте конфіденційне спілкування з 24 підопічними та 8 працівниками закладу.

Скарг від підопічних на жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження чи покарання з боку персоналу до групи РГ НПМ не надходило.

Попередні зауваження:

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 09.11.2023, за результатами якого групою НПМ надавалися такі рекомендації:

1. Сумській обласній військовій адміністрації:

забезпечити контроль за дотриманням прав підопічних;

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності комунальної установи Сумської обласної ради Синівський будинок-інтернат для громадян похилого віку та інвалідів.

2. Сумській обласній раді розглянути питання про внесення змін до назви комунальної установи Сумської обласної ради Синівський будинок-інтернат для громадян похилого віку та інвалідів, а також інших подібних закладів та установ, що перебувають в управлінні Сумської обласної ради, у частини заміни слова «інвалід» в усіх відмінках і числах на слова «особа з інвалідністю».

3. Комунальній установі Сумської обласної ради Синівський будинок-інтернат для громадян похилого віку та інвалідів:

забезпечити належне ведення медичної документації підопічних відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування»;

вжити заходів щодо обладнання житлових кімнат підопічних (у першу чергу – ліжкових хворих) кнопками виклику персоналу відповідно до вимог Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2020 № 772;

забезпечити проходження обов'язкових профілактичних медичних оглядів адміністрацією, медичним та технічним персоналом установи відповідно до вимог Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб»; усунути виявлені порушення Закону України «Про лікарські засоби» щодо використання неякісних лікарських засобів, включаючи ті, термін придатності яких закінчився, та не допускати подібних порушень у подальшій діяльності;

забезпечити належне спостереження за станом здоров'я та організувати своєчасне надання медичної допомоги підопічним відповідно до вимог Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198;

забезпечити систематичне проведення у закладі систематичних поточних дезінфекційних та дезінсекційних заходів, а також належне документальне фіксування проведених робіт відповідно до вимог Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб»;

забезпечити розміщення підопічних у житлових кімнатах з дотриманням норм житлової площі, передбачених вимогами ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення»;

облаштувати житлові кімнати для двох і більше осіб та санітарно-гігієнічні приміщення будинку-інтернату ширмами для забезпечення приватності під час

переодягання та здійснення санітарно-гігієнічних процедур відповідно до вимог Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2020 № 772;

облаштувати приміщення їдальні інтернату умивальниками у кількості, що відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення», а також забезпечити їх належне функціонування;

укомплектувати житлові кімнати меблями та іншим інвентарем відповідно до вимог Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857;

вжити заходів щодо покращення житлових умов та соціально-побутового обслуговування підопічних (ремонт покриття підлоги та стін, модернізація системи освітлення, збільшення кількості та ремонт наявних штепсельних розеток, ремонт пошкоджених та несправних входних дверей до житлових кімнат, нумерування житлових кімнат, укомплектування унітазів сидіннями, регулярна заміна постільної білизни, прибирання житлових приміщень тощо);

забезпечити маломобільним підопічним та ліжковим хворим можливість регулярно бути на свіжому повітрі та брати участь у культурно-дозвіллевих заходах;

забезпечити належне документування фактів тимчасового вибуття підопічних у відповідності до вимог пункту 24 Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2020 № 772;

забезпечити представництво інтересів підопічного Ч. у частині з'ясування обставин та ступеню втрати здоров'я, наявності зв'язку отриманих травм з проходженням військової служби, встановлення інвалідності та отримання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни;

урізноманітнити культурно-дозвіллеву діяльність в установі з урахуванням побажань підопічних відповідно до вимог Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2020 № 772.

Під час відвідування 08.01.2025 року встановлено, що адміністрацією закладу надані за результатом попереднього відвідування рекомендації виконані частково, а саме: проведено ремонт в частині житлових кімнат, оновлено матеріально-технічну базу, внесено зміни до назви комунальної установи Сумської обласної ради Синівський будинок-інтернат для громадян похилого віку та інвалідів, у частині заміни слова «інвалід» в усіх відмінках і числах на слова «особа з інвалідністю» .

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. Наявна у закладі захисна споруда (укриття) розрахована на одночасне перебування 30 підопічних, тобто 27,5 % від загальної кількості, без урахування персоналу закладу, який також має потребу перебувати в укритті під час оголошення сигналу «Повітряна тривога». Отже, наявна у закладі захисна споруда не дозволяє в повній мірі забезпечити безпеку підопічних та працівників будинку-інтернату.

Викладене суперечить вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, абзацу другому підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, та вимогам наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту».

Порушення права на захист від катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 1 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність видів поводження і покарання, стаття 28 Конституції України).

2. Під час вивчення затверджених посадових інструкцій медичних працівників встановлено, що до функціональних обов'язків медичних сестер не включено пункт про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання, як це передбачено статтею 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України, стаття 32 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні», стаття 25 Конвенції про права осіб з інвалідністю, статті 21 та 33 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб»).

3. Відповідно до вимог 35 Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2020 № 772 (далі – Типове положення) житлові кімнати підопічних мають бути облаштовані кнопками виклику

персоналу. Інтернатом має бути забезпечене їх обов'язкове цілодобове функціонування.

Водночас групою НПМ встановлено, що всупереч вищевказаним вимогам Типового положення житлові кімнати підопічних, навіть ті, у яких проживають особи з інвалідністю та ліжкові хворі, не обладнані кнопками виклику персоналу.

4. Відповідно до вимог статті 21 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» та пункту 13 Переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2001 № 559, адміністрація, медичний персонал (лікарі, середній та молодший медичний персонал), технічний персонал, у тому числі прибиральники приміщень, працівники харчоблоків, їдалень та роздавальних пунктів будинків-інтернатів підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам.

Водночас вибірковою перевіркою особистих медичних книжок медичного персоналу закладу встановлено порушення термінів проходження періодичного медичного огляду.

Як пояснила керівник інтернату з наданням підтверджуючих документів, причиною цієї проблеми є відсутність фінансування для оплати профілактичних медичних оглядів персоналу. При цьому, відповідно до ч. 1 ст. 17 Закону України «Про охорону праці» від 14.10.1992, ст.169 КЗпП України роботодавець зобов'язаний за свої кошти забезпечити фінансування та організувати проведення попереднього (під час прийняття на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці або таких, де є потреба у професійному доборі, щорічного обов'язкового медичного огляду осіб віком до 21 року (далі – медичний огляд працівників).

5. У порушення вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 08.10.2007 № 623 «Про затвердження форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини-інваліда та Порядку їх складання», підопічним, яким встановлено групу інвалідності та затверджені індивідуальні програми реабілітації, послуги медичної та фізичної реабілітації не надаються в повному обсязі.

Зі слів старшої медичної сестри, реабілітаційні заходи не проводяться, внаслідок наявності у закладі вакантної посади реабілітолога, а кабінети фізіотерапії підопічні самостійно використовують для занять спортом.

Порушення права на достатній життєвий рівень, приватність та повагу до гідності (статті 28, 32, 48 Конституції України, стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

6. Пунктом 35 Типового положення передбачено, що житлові кімнати для двох і більше осіб облаштовуються ширмами для забезпечення приватності під час переодягання, проведення санітарно-гігієнічних процедур.

Однак, працівники закладу порушують права підопічних на приватність, оскільки проводять гігієнічні процедури підопічним у присутності інших мешканців кімнати, не використовуючи при цьому ширми. Більш того, використання туалетного стільця, зміна підгузків та миття підопічних у присутності інших осіб порушує право мешканців на повагу до людської гідності.

7. Вимогами Державних будівельних норм В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення» (далі - ДБН В.2.2-18:2007) передбачено, що перед їдальною або у приміщенні їдальні має бути облаштований один умивальник на 20 осіб, але не менше ніж два умивальники.

Всупереч вказаним вимогам перед входом до їдальні закладу, розрахованої не менше ніж на 36 місць, обладнано лише один умивальник для підопічних (фото 5).

8. Відповідно до Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 (далі – Мінімальні норми), кожен підопічний має бути забезпечений приліжковою тумбочкою та твердим стільцем, в кожній кімнаті має бути шафа для одягу.

Кількість стільців у переважній більшості кімнат не відповідає кількості підопічних, які там проживають (у тримісній кімнаті № 8 наявний один стілець, у тримісній кімнаті ізолятору яка використовується як житлова наявний 1 стілець, у чотиримісній кімнаті № 7 – жодного стільця (фото 3).

Всупереч вимогам ДБН В.2.2-18:2007, не забезпечено наявність біля кожного ліжка і столу штепсельних розеток. У більшості чотиримісних кімнат встановлено по 1-2 розетці.

Переважає більшість унітазів в установі не мають насадок, що порушує вимоги розділу VI Мінімальних норм. Наявні насадки не закріплені на унітазах (фото 4).

9. Відповідно до пункту 6.1.1.2 ДБН В.2.2-18:2007 площі житлових кімнат у відділеннях для осіб, спроможних самостійно пересуватися, і для осіб з інвалідністю, що пересуваються на кріслах колісних, приймаються з розрахунку не менше відповідно 8 м² і 10 м² на людину, але не менше 10 м² і 12 м² – в одномісних. Площі житлових кімнат у відділенні для ліжкових хворих приймаються з розрахунку не менше 8 м² на людину, але не менше 9 м² – в одномісних.

Всупереч викладеним нормам, у більшості типових кімнат інтернату площею 18-20 м² мешкає по 4 підопічних.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Сумській обласній військовій адміністрації, Сумській обласній раді:
вжити заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності;

забезпечити контроль за додержанням прав підопічних;

розглянути можливість додаткового фінансування закладу з метою облаштування укриття відповідно до кількості підопічних та персоналу з урахуванням вимог чинного законодавства;

систематично надавати методичну підтримку працівникам відвідування комунальної установи Сумської обласної ради «Синівський будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю» в частині підвищення кваліфікації працівників галузі охорони здоров'я та соціального захисту населення.

вжити заходів щодо заповнення вакантної посади лікаря-реабілітолога.

2. Синівському будинку-інтернату для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю забезпечити:

включення до всіх посадових інструкцій персоналу пункт про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки і покарання;

організацію та фінансування проведення попереднього (під час прийняття на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників;

дотримання норм житлової площі;

облаштування житлових та санітарних кімнат закладу відповідно до Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857;

встановлення у житлових кімнатах кнопок виклику персоналу;

облаштування ширмами житлові кімнати для двох і більше осіб.

Додаток: фотоматеріали на 2 арк. в 1 прим.

**Представник громадської організації,
керівник регіональної групи НІМ
у Сумській області**

Марина ЄЖКУН

Фотоматеріали:

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

